

Uudenmaan, pääkaupunkiseudun tai Helsingin erillisratkaisun selvitys

Taustaa erillisratkaisulle

- Uudenmaan kunnallisjohtajat esittivät keväällä 2019 viiden alueen mallia maakunnan sote - palveluiden järjestämiseksi. Käytännössä kyse vapaaehtoisista kuntayhtymistä + Helsinki.
- Perusteena ehdotuksessa kuntapohjaisuus, kuntaverojen ja valtionosuuksien perusteiden säilyttäminen, riittävät väestöpohjat, HUS:n jakamattomuus, Uudenmaan erityisaseman tunnustaminen (olennaisesti muita maakuntia suurempi väestömäärä, vieraskielisten väestön määrä sekä väestönkasvun ennuste) sekä maakunta -ja sote -uudistuksessa aiemmin saadut opit.
- Ehdotuksessa korostuivat valtakunnallisten tavoitteiden tavoin palvelujen saatavuuden, laadun ja yhdenvertaisuuden parantaminen, kustannusten kasvun hillintä sekä tiedon, tietojärjestelmien ja rahoituksen nykyistä vahvempi integraatio.

ErillISRatkaisun selvitystyö

- Alueet Helsinki (n. 650.000 asukasta), Länsi-Uusimaa (n. 460.000 asukasta), Keski-Uusimaa (n. 200.000 asukasta), Vantaa ja Kerava (n. 265.000 asukasta) ja Itä-Uusimaa (n. 100.000 asukasta).
- Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti selvitystyö yhdessä alueen kuntien, HUS:n, ministeriöiden jne. kanssa aloitettu ja tarkoitus saattaa päätökseen 31.12.2019 mennessä.
- Selvityksessä käsitellään eri erillISRatkaisuvaihtoehtojen juridisia, rahoituksellisia, kielellisiä ja toiminnallisia lähtökohtia. Erityinen paino on esitettävän ratkaisun perustuslainmukaisuudella sekä hallinnon tarkoituksenmukaisella järjestämisellä.

Erillisratkaisun mahdollisia haasteita alueen kuntien ja/tai valtion näkökulmasta

- Kuntayhtymäpohjaisuus vs. itsehallintoalue (hallitusohjelman kirjaus mallista)
- Kunnallisen itsehallinnon kaventuminen
- Demokratiaulottuvuus (vaalit)
- Verotus- ja valtionosuusvaikutukset sekä tasaus (Uusimaa vs. muu maa)
- Kielellisten oikeuksien toteutuminen jokaisella alueella
- Peruspalvelujen ja erityistason työjaon yhtenäistäminen
- Monialaisuus (mm. ensihoito ja pelastustoimi)
- Kaupunkien ja kuntien vahvan roolin turvaaminen hyvinvointipalveluissa myös jatkossa
- Eriytymiskehitys, asukasnäkökulma ja hallinnon tarkoituksenmukainen järjestäminen valtakunnallisesti

Uudenmaan kuntien kannalta..

Uudenmaan kunnilla on vahva tahtotila saavuttaa erillisratkaisu, joka koetaan laajasti maakuntapohjaista ratkaisua paremmaksi alueen erityyspiirteet huomioiden.

Erillisratkaisun kannalta ongelmallista on, että sote -uudistuksen kokonaisuutta on vaikea hahmottaa mm. rahoituksen ja monien toiminnallisten asioiden osalta (erillisratkaisu suhteessa mihin..), aikataulu selvitykselle on erittäin kireä ja kuntien rooli ylipäättään osin selkiytymätön. Myös mahdollinen uuden toimijan monialaisuus näyttäytyy ongelmana.

Tahto ja järki..

Mikäli tahtoa löytyy, on erillISRatkaisu saavutettavissa siitä huolimatta, että luottamus pääomaa menetettiin Uudenmaan kuntien ja valtion välillä sote- ja maakuntauudistusta valmisteltaessa. Keskeisintä on, että ratkaisun pitää olla *järkevä*.

Minkä tahansa esitettävän uudistuksen tai erillISRatkaisun tulee todistettavasti johtaa asukkaiden ja alueen kokonaisuuden kannalta nykytilaa parempaan ratkaisuun.

PORVOO BORGÅ